

Jerzy Kuzicki

**Konferencja naukowa
„Sacrum a przestrzeń – z problematyki badań nad
systemami komunikacyjnymi XVIII–XX w.”
Rzeszów, 22 października 2015 r.**

Zakład Socjografii i Form Ustrojowych Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego jest organizatorem cyklicznych konferencji naukowych dotyczących problematyki badań nad systemami komunikacyjnymi XVIII–XX w. zaprojektowanymi i zrealizowanymi w Galicji. Pierwsza trzydniowa konferencja z tego cyklu miała miejsce w Instytucie Historii Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu w dniach 19–21 września 2012 r. Jej tematem były *Zapomniane mosty, drogi i przeprawy w Galicji. Z problematyki badań nad systemami komunikacyjnymi XVIII–XX w.* Zgromadziła ona kilkudziesięciu badaczy reprezentujących ośrodki naukowe w kraju, na Ukrainie i Słowacji. Kolejna konferencja dotycząca historycznej refleksji nad tą tematyką odbyła się w Przemyślu i Rzeszowie jesienią 2014 r. pod hasłem *Szlaki w turystyce kulturowej i historycznej. Z problematyki badań nad systemami komunikacyjnymi XVIII–XX w.*

W 2015 r., 22 października, na Uniwersytecie Rzeszowskim w Instytucie Historii odbyła się trzecia z cyklu konferencja naukowa dotycząca problematyki badań nad systemami komunikacyjnymi XVIII–XX w. Tym razem temat konferencji dotyczył szlaków, systemów komunikacyjnych w kontekście szeroko pojętej sfery *sacrum*, a więc wierzeń, obrzędów i praktyk religijnych. W konferencji wzięło udział 11 historyków reprezentujących rzeszowski ośrodek akademicki. Szkoda, że organizatorom nie udało się zgromadzić naukowców z innych polskich i zagranicznych uniwersytetów, co z pewnością służyłoby poszerzeniu tematyki badawczej.

Obrady konferencji prowadził Jan Kwak z Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wystąpienia dotyczyły głównie tematyki galicyjskiej. Zdzi-

sław Budzyński interesująco przedstawił cesarskie drogi Galicji na kopii mapy wojskowej wykonanej w latach 1779–1783 przez grupę specjalistów pod kierunkiem Fryderyka von Miega. W tym kontekście zwrócono szczególną uwagę na obiekty sakralne. Ciekawe było również porównanie obiektów zaznaczonych na mapie cesarskiej szosy ze współczesnymi szlakami drogowymi w województwie małopolskim i podkarpackim. Franciszek Faluszczak omówił *Ośrodki ruchu pielgrzymkowego na mapach Galicji do połowy XIX wieku*. Te dwa wystąpienia wsparte prezentacją kartograficzną i ikonograficzną były konfrontowane z zachowanymi elementami struktury komunikacyjnej i sakralnej. Następne cztery referaty dotyczyły tematyki pielgrzymkowej w zaborze austriackim przedstawianej w różnym kontekście problemowym i źródłowym. Elżbieta Biesiadecka zaprezentowała *Ruch pielgrzymkowy w Galicji w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku w świetle galicyjskiej prasy*, a Danuta Pustelak, *Pielgrzymowanie w świetle relacji Galicjan*. Patrycja Puchajda przedstawiła jeden z ośrodków pielgrzymkowych w powiecie gorlickim (*Kobylanka jako ośrodek pielgrzymkowy w XVIII–XX w.*), natomiast Sabina Rejman w oparciu o prasę i źródła archiwalne zaprezentowała pielgrzymkę Galicjan do Rzymu (*Z Galicji do Rzymu – pielgrzymka słowiańska w 1881 r.*). W swoim wystąpieniu S. Rejman poza omówieniem spraw organizacyjnych pielgrzymki szczegółowo przedstawiła szlak pielgrzymów oraz ich pobyt w stolicy katolicyzmu. Referaty dotyczyły również tematyki pielgrzymkowej spoza Galicji. Jolanta Kamińska-Kwak zajęła się *Pielgrzymowaniem Górnoślążaków (XIX w. – początek XX w.)*, zaś Jerzy Kuzicki zaprezentował *Miejsca święte i polskich pielgrzymów do Ziemi Świętej w świetle „Dziennika dwunastoletniej misji apostołskiej na Wschodzie” o. Mansweta Aulicha*. Jednakże w tych dwóch ostatnich wystąpieniach nie zabrakło odniesień do „galicyjskich” peregrynacji. J. Kamińska-Kwak starała się porównać warunki pielgrzymek w zaborze pruskim i austriackim, a w „Dzienniku... o. M. Aulicha pojawili się galicyjscy pielgrzymi i galicyjskie miejsca pielgrzymkowe. Wydział Wychowania Fizycznego UR reprezentowało trzech przedstawicieli: Stanisław Zaborniak, Adam Podolski, Łukasz Szmyd. Przedstawili oni cztery referaty mające charakter przeglądu tematyki pielgrzymkowej od starożytności po II wojnę światową (*Początki pielgrzymowania i jego cele od starożytności do oświecenia; Początki pielgrzymowania na ziemiach polskich (1000–1939); Religijno-moralny charakter turystyki pielgrzymkowej Polaków do Częstochowy w dobie II Rzeczypospolitej (1918–1939); Turystyka pielgrzymkowa i religijna do sanktuariów maryjnych II Rzeczypospolitej (1919–1939)*).

Konferencja naukowa *Sacrum a przestrzeń – z problematyki badań nad systemami komunikacyjnymi XVIII–XX w.* zakończyła się dyskusją, w której

---

Wacław Wierzbieniec pytał referentów o warunki i ruchy pielgrzymkowe, odbicie mozaiki wyznaniowej w Galicji odnośnie tematyki konferencji, ludność żydowską w Ziemi Świętej. Zdzisław Budzyński zwrócił uwagę na unikalne miejsca peregrynacji religijnych, wspominając w tym kontekście pracę Beaty Lorens o bazylianach prowincji koronnej. Wspólnym postulatem wszystkich uczestników była chęć kontynuowania konferencji, dzięki czemu naukowcy będą mieli okazję prezentacji badań o systemach komunikacyjnych w zaborze austriackim.